

EL MASNOU
DESAPAREGUT

Marta Roig - Miquel Rico

EL MASNOU DESAPAREGUT

 efadós®

Ajuntament del Masnou

EL MASNOU DESAPAREGUT

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: febrer del 2020

Primera reimpressió: novembre del 2021

© dels textos: Marta Roig Lerones

© dels textos: Miquel Rico Vázquez

© del pròleg: Jaume Oliveras i Maristany

© de les fotografies: diversos autors

© de l'edició: Editorial Efadós

© de la col·lecció Catalunya Desapareguda: Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial Les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Idea original, disseny i fotocomposició:

Editorial Efadós

Col·laboració:

Ajuntament del Masnou
Arxiu Municipal del Masnou

Amb el suport:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de portada:

Autor desconegut / AHMM -
Fons Joan Maresma Pujadas

Fotografia de la portadella:

Vela / AHMM

Acrònims:

AHMM - Arxiu Històric Municipal del Masnou
AFCEC - Arxiu fotogràfic del Centre Excursionista
de Catalunya

ISBN 978-84-17432-59-1

DL B-6222-2020

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb
l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per
la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment
d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de
Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex

Pàg. 6

PRÒLEG

El Masnou desaparegut

Pàg. 8

INTRODUCCIÓ

La memòria del poble

Pàg. 13

CARRERS I INDRETS

L'entramat urbà, les artèries d'un poble

Pàg. 153

VILA COSTANERA

Gent de terra i gent de mar

Pàg. 184

ÍNDEX ALFABÈTIC

Pròleg

EL MASNOU DESAPAREGUT

Jaume Oliveras i Maristany, alcalde del Masnou

Ens trobem de nou amb una iniciativa de l'Editorial Efadós vinculada al Masnou. Primer va ser la publicació de *L'Abans: Recull gràfic del Masnou (1900-1975)* i ara tenim a les mans *El Masnou desaparegut*, una nova publicació basada en la història gràfica del municipi. La fotografia, una vegada més, ens permet endinsar-nos en el passat de la vila. L'experiència de *L'Abans* va ser molt positiva, amb una gran acceptació, i va suposar un salt en la millora del nostre Arxiu Municipal. Ara, *El Masnou desaparegut* recopila més imatges del Masnou, amb la seva gent i paisatges i indrets que ja han desaparegut o han sofert

grans transformacions i ja no són recognoscibles tal com eren abans.

A banda de redescobrir aquest Masnou desaparegut, aquests paisatges, carrers i places del nostre municipi, aquesta obra ens permet també entendre millor alguns dels canvis que s'han esdevingut al llarg de la nostra història. L'acció del temps ha portat grans transformacions urbanes, algunes de necessàries i d'altres de desafortunades, i el que sap més greu, la pèrdua de determinat patrimoni que només la fotografia ens permet mantenir en la memòria col·lectiva. Aquest llibre ens permet recuperar-lo: places i carrers ja difícils de reconèixer, el Camí Ral, el Bellresguard, la Torre Xina, fàbriques i zones agrícoles, oficis...

Veure *El Masnou desaparegut*, aquest recull gràfic amb els textos que l'acompanyen, ens permet contemplar un passat amb els ulls del present. Un Masnou que, a través de les diferents generacions que el contemplen, pertany a la nostra memòria col·lectiva, avui ja transformada en noves realitats. La transformació d'un municipi és la història de la petjada dels seus veïns i veïnes fins a arribar al paisatge d'avui i a la configuració, en aquest cas, de com és el Masnou d'avui.

I com en l'anterior publicació, també aquesta vegada Marta Roig i Miquel Rico n'han estat els autors i responsables. Volem felicitar-los de nou per la seva feina i per aquesta nova aportació a la recuperació de la nostra memòria històrica com a poble. Esperem poder continuar disposant de les seves aportacions i treballs sobre la història del Masnou. I, és clar, també cal felicitar l'Editorial Efadós per aquesta nova iniciativa.

FOTOTIPIA A. THIMAT Y CIA. / Fons FAMILIA ARAGÓ-GRIFOL

Introducció

LA MEMÒRIA DEL POBLE

Marta Roig Lerones - Miquel Rico Vázquez

Fer poble significa recuperar les arrels per poder preservar una identitat pròpia i conservar aquells elements distintius del municipi perquè puguin ser llegats a generacions futures. Per a nosaltres, els autors, fer poble és dir als nostres fills que són de *la Font* i poder-los mostrar la que va ser la casa dels seus avantpassats. Amb aquesta intenció, el llibre que teniu a les mans pretén encaixar una peça més en la història del Masnou amb l'aportació de fotografies que mostren una part del seu passat, amb un ric patrimoni històric que es remunta fins a l'antiguitat malgrat tractar-se d'un poble nascut durant el primer quart del segle XIX.

Un dels elements destacats més antics és el jaciment de Cal Ros de les Cabres, una explotació vitícola romana del segle II aC, vestigi de la bonança econòmica d'aquest territori des de temps remots. De l'edat mitjana, en canvi, no es conserva pràcticament cap resta, ja que va resultar nefasta per a aquesta part de la població, que es va allunyar del litoral per cercar protecció a Alella i a Teià. No va ser fins al segle XVII quan diverses famílies procedents d'aquests termes s'aproparen novament a la costa, i fins i tot van construir alguns masos, com can Teixidor o el mas Fontanills, entre d'altres. Aquestes explotacions van atreure molts camperols i nombrosos pescadors, que van excavar i construir noves cases al pendent del turó de la Roca de Xeix i a l'actual barri d'Ocata, fins on va arribar un important

9 - MASNOU. Calle San Antonio

THOMAS (ED.) / FONS FAMÍLIA ARAGÓ-GRIFOL

PASSEIG DE PRAT DE LA RIBA

A la pàgina anterior, un tram del passeig de Prat de la Riba –aleshores *calle de San Antonio*– a la dècada del 1920. En aquesta època encara no s'havia pavimentat ni la vorera ni la carretera, plenes de la sorra que arrossegaven els torrents i que sovint s'acumulava al mur que protegia la via del tren.

PLAÇA DE L'ESGLÉSIA

En aquesta pàgina, ballada de sardanes a la plaça de l'Església a finals de la dècada del 1950. A la imatge apareix, adossat a la façana del temple, el Monument als Caiguts, que s'havia inaugurat el 27 de gener del 1955, i l'escala d'accés a l'església, reformada pocs anys després de la creu.

AUTOR DESCONEGUT / AHMM - Fons ALCALDIA

grup procedent del sud de França. La proliferació econòmica del litoral i l'obertura del mercat català amb Amèrica a finals del segle XVIII van fer incrementar els oficis de mar. En aquestes dates es va començar a construir l'església de Sant Pere, el primer pas per desvincular-se de les parròquies veïnes. La segregació eclesiàstica va produir-se el 1818, però la independència municipal no va resultar definitiva fins al 1825, quan Marià Rossell va ser escollit alcalde. Tot i això, el territori del barri conegut com *d'Alella de Mar* s'annexionà el 1840.

Durant el segle XIX, la platja va arribar a allotjar tres drassanes, en les quals treballaven nombrosos professionals de la construcció de vaixells. També molts masnovins es van fer mariners, pilots i capitans, mentre que altres van crear indústries tèxtils relacionades amb la navegació, com les fàbriques de can Xala o cal Soberano, dedicades a produir veles i lones. Aquest creixement va fer necessari traçar un eixample a Ocata, que va ser realitzat per Miquel Garriga i Roca, modificat en part amb

l'arribada del ferrocarril el 1848. Malgrat aïllar el poble de la platja, el tren va millorar la comunicació comercial amb Barcelona i Mataró, un factor clau per a l'aparició d'una burgesia autòctona. A finals del segle XIX, i com a fruit de la industrialització, van aparèixer grans torres, com les de can Genové o can Guarino, i també entitats per a les estones de lleure, com l'Ateneu, el Centre Coral o el Casino. El Masnou ben aviat va esdevenir un lloc d'estiu, amb un gran auge turístic a partir de la dècada dels vint, quan es van posar de moda els banys de mar. A conseqüència d'això van començar a aparèixer urbanitzacions i progressivament el terme municipal va perdre espai agrícola per destinar-lo a ús urbà, fet que va culminar als anys seixanta amb la construcció de blocs plurifamiliars al nord del municipi per allotjar persones immigrants.

Aprendre del passat és necessari per progressar. Per aquest motiu sovint és important dirigir una mirada crítica i observadora cap a allò que ja no hi és, cap al Masnou desaparegut.

COMPANIA ESPAÑOLA DE AVIACION / FONS FAMILIA PUG-BOFILL

CARRERS I INDRETS

L'entremat urbà, les artèries d'un poble

En els orígens urbanístics del municipi van tenir un paper decisiu els diferents elements de relleu del territori, com els turons, les rieres i els torrents i la platja. Un dels nuclis originals era el situat al voltant de l'església de Sant Pere, caracteritzat per carrers gairebé paral·lels al mar i de pendents pronunciats. Un segon nucli estava situat a la zona d'Ocata, format per carrers rectes i amb cases de cos, i un tercer sector, a Alella de Mar, una filera de cases arrenclerades al peu del camí ral. La bonança econòmica d'aquest territori va fer créixer aquests nuclis fins a la seva unificació i la construcció d'un eixample a mitjan segle XIX. La transformació definitiva es va produir al llarg del segle XX, durant el qual van tenir lloc diverses etapes constructives. A la dècada dels vint van aparèixer les primeres urbanitzacions i poc després es va començar a traçar un segon eixample que comprenia torres d'estiueig i també cases barates. El gran impacte es va produir a partir de la dècada dels seixanta, amb l'arribada d'una onada migratòria atreta per la incipient indústria del municipi.

10 - Masnou - Vista Parcial.

CARRER DE CAMIL FABRA

A la pàgina del costat, imatge de principis del segle xx de la finca de can Bernades, posteriorment anomenada *can Casas*, situada a tocar del carrer de Camil Fabra. Aquestes terres havien format part del terme municipal d'Alella fins que se'n van segregar el 1846 per annexionar-se al nucli del Masnou. La pèssima qualitat de la terra de la finca va provocar que la família Casas, que havia heretat la propietat, decidís, juntament amb Francesc Piera, transformar aquestes terres de cultiu en el Càmping Masnou, que es va inaugurar el 1956. En aquesta pàgina, el càmping a finals dels anys cinquanta.

FERGUI / Fons FAMILIA CASAS

AUTOR DESCONEGUT / Fons FAMILIA CASAS